

Nr 96

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1962/63 till journalistutbildning jämte i ämnet väckta motioner.

(2:a avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t (bilaga 10, punkt 220) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Högre journalistutbildning för budgetåret 1962/63 beräkna ett förslagsanslag av 460 000 kr.

Sedermåra har Kungl. Maj:t i propositionen nr 59, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 9 februari 1962, föreslagit riksdagen

dels att a) godkänna de av departementschefen förordade riktlinjerna för anordnande av högre journalistutbildning och journalistutbildning för personer med studentexamen eller motsvarande, b) besluta, att i Stockholm skall den 1 juli 1962 inrättas en statlig läroanstalt för journalistutbildning, benämnd journalistinstitutet i Stockholm, c) besluta, att i Göteborg skall den 1 juli 1962 inrättas en statlig läroanstalt för journalistutbildning, benämnd journalistinstitutet i Göteborg;

dels att beträffande journalistinstitutet i Stockholm a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i överensstämmelse med vad departementschefen anfört fastställa personalförteckning för institutet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1962/63, b) godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för institutet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1962/63, c) till Journalistinstitutet i Stockholm: Avlöningar för budgetåret 1962/63 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 168 000 kr., d) till Journalistinstitutet i Stockholm: Omkostnader för budgetåret 1962/63 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 64 000 kr.;

dels ock att beträffande journalistinstitutet i Göteborg a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i överensstämmelse med vad departementschefen anfört fastställa personalförteckning för institutet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1962/63, b) godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för institutet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1962/63, c) till Journalistinstitutet i Göteborg: Avlöningar för budgetåret 1962/63 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 166 000 kr., d) till Journalistinstitutet i Göteborg: Omkostnader för budgetåret 1962/63 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 64 000 kr.

I samband härmed har utskottet till behandling förehåft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Axel Johannes Andersson m. fl.* (I: 612) och den andra inom andra kammaren av herrar *Hamrin* i Jönköping och *Nyberg* (II: 743), i vilka hemställts att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 59 måtte 1) besluta att studerande vid de statliga journalistinstitutens båda linjer skall utan åtskillnad mellan linjerna komma i åtnjutande av samma studiesociala låneförmåner som de som gäller för studerande vid universiteten, samt 2) i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att Kungl. Maj:t vad gäller lönesättningen för lektorstjänsterna vid instituten beaktar vad som anförts i motionen;

dels ock en inom första kammaren av herr *Torsten Andersson* väckt motion (I: 613) vari hemställts att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 59 måtte besluta, att det studiesociala stödet må utgå även för studerande å studentlinjen vid journalistinstitutet enligt det system som gäller för studerande vid universiteten.

Beträffande motiveringen för de motionsvis gjorda yrkandena får utskottet hänvisa till motionerna I: 612 och I: 613.

I propositionen beröres inledningsvis vissa frågor, som sammanhänger med utvecklingstendenserna på humanisternas arbetsmarknad. Bl. a. förordas viss försöksverksamhet med tvåårig högre sekreterarutbildning i Lund.

På grundval av förslag av kommittén för nya utbildningsvägar vid de filosofiska fakulteterna förordas anordnande i statlig regi av dels högre journalistutbildning — omfattande fyra akademiska betyg, sex månaders praktiktjänstgöring samt en ettårig institutsutbildning — dels journalistutbildning för personer med studentexamen som grund. Två statliga journalistinstitut, ett i Stockholm och ett i Göteborg, föreslås inrättade den 1 juli 1962. Utbildningskapaciteten bör vid vart och ett av instituten bli ungefär 30 studerande på studentlinje och 30 på akademikerlinje.

Till driftkostnader för de båda instituten under budgetåret 1962/63 äskas sammanlagt omkring 460 000 kr.

I det följande skall rörande propositionens innehåll först lämnas en kort redogörelse för det kommittéförslag, som ligger till grund för propositionen. Därefter lämnas en redogörelse för departementschefens uttalanden dels beträffande tendenserna på humanisternas arbetsmarknad och vissa i anslutning därtill redovisade förslag, dels ock beträffande journalistutbildningen.

I den mån redogörelse för innehållet i propositionen icke lämnas, torde utskottet få hänvisa till propositionen.

Kommitténs förslag

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 juni 1960 tillkallade chefen för ecklesiastikdepartementet samma dag sakkunniga för att verkställa närmare

utredningar och successivt avgiva förslag angående anordnande av nya former för utbildning helt eller delvis inom filosofisk fakultet.

Utredningen antog benämningen *kommittén för nya utbildningsvägar vid de filosofiska fakulteterna*. Som första led i sitt arbete har kommittén den 1 juni 1961 avgivit betänkande angående »Akademisk sekreterarutbildning» (stencilerat).

Som ett andra led i utredningsarbetet har kommittén den 12 juli 1961 avgivit betänkande angående »Högre journalist- och reklamutbildning» (stencilerat).

Kommittén har i sitt första betänkande, om *akademisk sekreterarutbildning*, föreslagit en ny utbildningsväg utformad med hänsyn till främst näringslivets behov av kvalificerad sekreterarpersonal. Utbildningen skall enligt förslaget omfatta fyra akademiska betyg, en ettårig fackkurs vid handelsgymnasium samt minst fyra månaders praktiktjänstgöring. Kommittén har föreslagit, att ifrågasvarande sekreterarutbildning skall ske på två linjer, den ena med språklig, den andra med samhällsvetenskaplig inriktning. Det har förutsatts, att de akademiska studierna i bl. a. moderna språk skall ske enligt differentierade studiekurser. Enligt kommitténs uppfattning är det önskvärt, att akademisk sekreterarutbildning snarast möjligt kommer till stånd på alla universitetsorter. Till handelsgymnasier eller motsvarande utbildningsanstalter, där särskild fackkurs för den akademiska sekreterarutbildningen anordnas, bör enligt kommittén statsbidrag beviljas enligt samma grunder som godtagits beträffande den vid Uppsala stads handelsgymnasium anordnade utbildningen.

I sitt andra betänkande avseende *högre journalist- och reklamutbildning*, har kommittén framlagt förslag om viss akademisk utbildning av journalister och reklammän. Kommitténs förslag rörande *högre journalistutbildning* innebär bl. a., att det befintliga journalistinstitutet i Stockholm förstärkas och ställes under överinseende av kanslern för rikets universitet samt att ett nytt journalistinstitut inrättas i Göteborg. Vid instituten skall utbildning meddelas på dels studentlinje, dels akademikerlinje, varvid i stort sett samma ettåriga kursplan skall tillämpas för båda linjerna. Stockholmsinstitutet föreslås få en utbildningskapacitet av 30 studerande på vardera linjen, medan göteborgsinstitutet förordas erhålla 15 utbildningsplatser på vardera linjen. Före påbörjande av institutsutbildningen skall studerande på akademikerlinje ha avlagt fyra akademiska betyg, varav två i ämnet statskunskap, samt ha fullgjort minst sex månaders praktiktjänstgöring.

För en utförligare redogörelse av kommitténs förslag rörande journalistutbildningen samt för de över förslaget avgivna remissutlåtandena torde utskottet få hänvisa till s. 17—34 i propositionen.

I fråga om den *högre reklamutbildningen* har kommittén föreslagit, att det befintliga institutet för högre reklamutbildning i Stockholm förstärkas och ställes under universitetskanslerns tillsyn, att ett nytt reklaminstitut inrättas i Göteborg samt att principbeslut fattas om ett tredje reklaminstitut, förlagt till Uppsala. Utbildningen vid instituten skall enligt förslaget ske på dels

studentlinje, dels akademikerlinje. Studerandeantalet har för vart och ett av de tre instituten föreslagits bli 30 på studentlinjen och 30 på akademikerlinjen, dvs. sammanlagt 180. Enligt kommittén skall i huvudsak samma ettåriga kursplan gälla för båda institutslinjerna. Studerande på akademikerlinje skall före påbörjande av institutsutbildningen ha avlagt fyra akademiska betyg, varav två i ämnet företagsekonomi, samt ha fullgjort minst åtta månaders praktikanttjänstgöring.

Departementschefen

I ett första avsnitt av propositionen berör departementschefen vissa frågor rörande *utvecklingstendenserna på humanisternas arbetsmarknad* och framhåller därvid bl. a. följande.

Då de framlagda kommittéförslagen bör ses i sitt större sammanhang vill jag, innan jag redovisar mina ställningstaganden, uppehålla mig vid några kvantitativa drag i utvecklingen på den högre utbildningens område.

Antalet personer i yrkesverksam ålder, som avlagt examen vid universitet eller högskola, har beräknats stiga från ca 66 000 år 1960 till omkring 105 000 år 1970. Beräkningen redovisades av 1955 års universitetsutredning i dess sjätte betänkande (SOU 1959: 45). Trots en så kraftig ökning av totalantalet akademiker kan man förutse en under hela decenniet fortsatt brist på arbetskraft med högre utbildning inom åtskilliga sektorer. Bristen kommer att vara kännbarast inom främst de verksamhetsområden, till vilka personalen rekryteras från utbildningslinjer med begränsad intagning. På ett område — humanisternas — synes utvecklingen däremot leda till ett arbetsmarknadsläge, där bristen under senare hälften av 1960-talet kan komma att ersättas av riklig tillgång på arbetskraft.

Enligt universitetsutredningen borde tillströmningen till humanistisk utbildning med hänsyn till den framtida balansen på arbetsmarknaden icke fortsätta att stiga utan tvärtom — även i absoluta tal — totalt sett minska. Utvecklingen under de år som följt, sedan utredningen framlade sina riktlinjer och förslag rörande den högre utbildningen under 1960-talet, har dock inte medfört någon minskning av tillströmningen till humanistiska studier. Antalet nyinskrivningar vid de humanistiska fakulteterna har under läsåren 1959/62 överskridit de av utredningen framräknade talen med omkring 50 %.

Utredningen räknade med att antalet humanister i yrkesverksam ålder skulle öka från i runt tal 15 000 år 1960 till ca 28 000 år 1970; efter ytterligare fem år skulle antalet ha nått upp till omkring 38 000. Om de senaste årens inskrivnings-siffror inte är av tillfällig karaktär kan man emotse en i absoluta tal starkt ökande examination vid de humanistiska fakulteterna. Den av utredningen angivna nivån för år 1975 skulle under sådana omständigheter komma att vara uppnådd redan i början av 1970-talet.

Av tillgängligt statistiskt material framgår, att omkring 75 % av de ungdomar som under 1950-talet genomgått allmänbildande gymnasium fortsatt sina studier vid universitet eller högskola. Flertalet av de studenter som gått vidare till högre studier har sökt sig till de fria fakulteterna och närmare hälften har påbörjat humanistiska studier.

Departementschefen går därefter in på det i propositionen 1960:119 redovisade handlingsprogrammet för att erhålla en lämplig avvägning av tillströmningen till olika utbildningsbanor samt vissa åtgärder, som vidtagits i anslutning till detta program.

I fortsättningen beröres behovet av humanistiskt utbildad arbetskraft för lärarbanan, och departementschefen räknar med att antalet ledigblivande ämneslärartjänster i humanistiska ämneskombinationer kommer att motsvara endast omkring en tredjedel av antalet under 1960-talet avlagda lägre examina i humanistisk fakultet. Fram till omkring mitten av perioden väntas lärarbristen i flertalet humanistiska ämnen bestå. Därefter kan ett tämligen snabbt omslag på denna del av lärarbanan förmodas inträffa.

I detta sammanhang har departementschefen anfört följande.

Det står sålunda fullt klart, att personer med examen från humanistisk fakultet i framtiden kommer att få söka sysselsättning utanför lärarbanan i en helt annan omfattning än för närvarande. Detta synes vara en i och för sig fullt rimlig utveckling. Den expansion som vårt samhälle nu på en mängd områden genomgår bör givetvis avspeglas även i en på alla nivåer höjd utbildningsstandard likaväl som den också kommer till direkt uttryck i form av krav från arbetsgivarsidan på mer kvalificerade utbildningsmeriter hos de anställda. Humanistiskt utbildad arbetskraft kan otvivelaktigt göra en betydelsefull insats inom en rad yrken, där man hittills inte ansett sig ha anledning att utnyttja personer med akademisk utbildning. Även för det allmänna och för organisationerna erbjuder sig här ett tillfälle till rekrytering av kvalificerad personal. Jag hyser därför den uppfattningen, att riklig tillgång på humanister i och för sig inte behöver betyda humanistöverskott.

Det skulle emellertid vara oriktigt att bagatellisera de omställningssvårigheter som i detta avseende sannolikt kommer att uppstå på arbetsmarknaden under en övergångsperiod.

Det är ett primärt samhällsintresse att individen får möjlighet att efter begåvning och intresse fritt välja sin utbildningsväg. I ett läge då det blir uppenbart, att man först på mycket lång sikt kommer att kunna uppnå balans på en viss arbetsmarknadssektor, kan det likväl bli nödvändigt att överväga vissa reglerande åtgärder. På humanistsektorn kan redan inom de närmaste åren ett sådant läge uppstå.

Departementschefen kommer därefter in på de föreliggande förslagen om *kombinerad utbildning, förlagd dels till filosofisk fakultet, dels till fackutbildningsanstalt* och framhåller följande.

Fördelarna med en kombinerad utbildning synes betydande, när det gäller humanisternas möjligheter att hävda sig på arbetsmarknaden. Huvudidén med de sålunda avsedda kombinationsstudierna erbjuder emellertid vissa generella problem. Det kan nämligen ifrågasättas, vilken slutlig effekt ett genomförande av kombinerade utbildningsvägar får på tillströmningen till de humanistiska fakulteterna. En fackutbildning placerad före den akademiska utbildningen kan visserligen få till följd, att en viss avgång till yrkesverksamhet sker redan efter fackkursens slut. En dylik studieordning kan emellertid också tänkas stimulera till fortsatta universitetsstudier utöver dem som krävs för att den tänkta kombinerade utbildningen skall kunna avslutas. Om fackutbildningen förlägges efter de föreskrivna akademiska studierna är det möjligt, att de studerande i valet mellan att fortsätta till en fullständig akademisk examen och att — efter tentamina i vissa ämnen — övergå till fackstudier föredrar det förstnämnda alternativet. För att i någon mån motverka en sådan utveckling torde det krävas, att

universiteten får möjlighet att utfärda avgångsbetyg för fullbordade akademiska studier inom ramen för en kombinerad utbildning. Det från avlänknings synpunkt sannolikt effektivaste alternativet — yrkesinriktad utbildning parallellt med de teoretiska studierna — torde av praktiska skäl vara svårt att genomföra, om inte hela utbildningen förlägges till en och samma läroanstalt. I den mån kombinerade utbildningslinjer enligt kommitténs modell åstadkommes, är det nödvändigt, att ifrågavarande problem fortlöpande bevakas av berörda myndigheter. Detta understryker också behovet av ett effektivt system för registrering av de studerande.

Rörande den *treåriga högre sekreterarutbildningen* ställer sig departementschefen skeptisk till värdet av en sådan och är icke beredd att taga slutlig ställning till kommitténs förslag om en reguljärt organiserad sådan utbildning.

Den försöksverksamhet, som pågår i Uppsala i huvudsaklig överensstämmelse med vad kommittén föreslagit, bör enligt departementschefens mening fortsätta åtminstone t. o. m. vårterminen 1964. Ett nytt ställningstagande längre fram men före nämnda tidpunkt kan bli aktuellt med hänsyn till bl. a. att den första årskullen med treårig handelsgymnasieutbildning då examineras.

Vid remissbehandlingen av kommitténs betänkande har framkommit bl. a. ett förslag från ekonomiska och humanistiska fakulteten i Lund angående utformningen av en tvåårig högre sekreterarutbildning, grundad på studentexamen från det allmänna gymnasiet. Förslaget avser universitetsutbildning med enterminkurser i minst två främmande språk, av vilka engelska skall vara obligatoriskt ämne. Dessa kurser skall enligt förslaget motsvara fordringarna för betygsgraden Godkänd i filosofie kandidatexamen. Därjämte föreslås halvterminkurser i svenska språket samt i ytterligare ett ämne, benämnt ekonomi. Vidare skulle ingå dels fackkurser — förlagda utanför vederbörande universitet — i maskinskrivning, svensk och utländsk stenografi samt kontors teknik, dels praktik under ferietid.

Detta förslag finner departementschefen principiellt sett vara av intresse och anser det motiverat, att försök anordnas med sådan högre sekreterarutbildning, som i sin helhet bör vara förlagd till läroanstalt utanför universitet.

Departementschefen har funnit det angeläget att en försöksverksamhet med organisatoriskt samordnad utbildning vid tvåårig sekreterarkurs om möjligt anordnas i Lund redan fr. o. m. början av läsåret 1962/63. Det bör därvid ankomma på överstyrelsen för yrkesutbildning att tillsammans med läns skolnämnden i Malmöhus län, skolmyndigheterna i Lund samt de lokala universitetsmyndigheterna föranstalta om att en sådan verksamhet igångsättes.

I fråga om den föreslagna högre reklamutbildningen ansluter sig departementschefen till de vid remissbehandlingen framkomna kritiska synpunkterna och framhåller att det är nödvändigt, att — om staten skall engagera sig i utbildningen — de sidor av reklamverksamheten, som kan sägas vara skadliga, bl. a. genom att de verkar med andra medel än dem som åsyftar korrekt väg-

ledning, utbildningsmässigt med all kraft motverkas. Departementschefen anser det nödvändigt, att en översyn av kommitténs förslag verkställs, innan ett slutligt ställningstagande sker till det framlagda förslaget.

Rörande *den högre journalistutbildningen* framhåller departementschefen inledningsvis bl. a. följande.

För egen del finner jag det klart påvisat, att behov föreligger av kvalificerad, för journalistisk verksamhet särskilt anpassad utbildning. Jag anser det vidare från allmänna synpunkter vara ett väsentligt intresse, inte minst med hänsyn till det inflytande som pressen utövar på opinionsbildningen, att personer, som avser att ägna sig åt journalistisk verksamhet av olika slag, ges tillfälle till yrkesinriktade fackstudier på högskolenivå. För ett genomförande av förslaget om den högre journalistutbildningen talar även önskvärldheten av att bereda humanister möjligheter till nya utbildningsvägar.

De av kommittén uppdragna riktlinjerna för anordnande i statlig regi av journalistutbildning synes mig väl ägnade att läggas till grund för ett beslut i ärendet. Remissinstanserna har också i fråga om riktlinjerna för utbildningen i huvudsak instämt i vad kommittén förordat. Beträffande enskildheter i de av kommittén framlagda förslagen finner jag vissa modifikationer vara nödvändiga. På redan anförda skäl är jag emellertid beredd att nu förorda, att journalistutbildning i statlig regi anordnas vid särskilda institut samt att sådan utbildningsverksamhet igångsättes i Stockholm och Göteborg fr. o. m. läsåret 1962/63.

I överensstämmelse med kommitténs förslag förordar departementschefen, att ettårig institututbildning sker på dels studentlinje, dels akademikerlinje. Såsom kommittén föreslagit bör för tillträde till förstnämnda linje krävas studentexamen eller motsvarande samt sex månaders praktiktjänstgöring. Inträdeskraven vid akademikerlinjen — det avslutande momentet i högre journalistutbildning — bör i enlighet med förslaget fastställas till fyra akademiska betyg samt sex månaders praktiktjänstgöring. Som en övergångsanordning förordas, att sökande till journalistinstitut läsåret 1962/63 bör kunna förklaras behörig, även om vederbörande fullgjort kortare praktiktid än den föreskrivna.

Departementschefen anser, att tillträdet till de båda instituten i princip icke borde begränsas men av praktiska skäl bör intagningskapaciteten tills vidare angivas till omkring 60 vid vardera institutet. I förhållande till kommitténs förslag innebär detta en ökning med 30 vid institutet i Göteborg.

Efter att ha berört vissa frågor rörande meritvärderingsregler för inträde vid instituten och examen framhåller departementschefen beträffande de akademiska studiernas uppläggnings bl. a. följande.

Enligt min uppfattning bör de akademiska studierna inom ramen för högre journalistutbildning i åtminstone ett ämne nå upp till tvåbetygsnivån. Jag anser också att ifrågakvarande studier bör avse minst två ämnen. Vidare finner jag det angeläget, att blivande journalister erhåller gedigna kunskaper på det i vid mening samhällsvetenskapliga området. I övrigt bör det finnas utrymme för den studerande att göra sitt ämnesval efter eget intresse. Mot bakgrunden av vad jag här sagt föreslår jag, att minst två av de fyra obligatoriska betygen hämtas

från något eller några av följande ämnen: ekonomisk historia, företagsekonomi, geografi, särskilt kulturgeografi, nationalekonomi, psykologi, sociologi, statistik och statskunskap. Av dessa ämnen bör enligt min mening statskunskap ingå med minst ett betyg. De båda återstående betygsheterna bör få väljas fritt. Jag förutsätter, att studierna i statskunskap — och även i vissa övriga ämnen — kommer att kunna bedrivas efter alternativa studiekurser, som utformats för ändamålet.

Beträffande institutsutbildningen ansluter sig departementschefen i huvudsak till kommitténs förslag.

Journalistinstitutens ledning bör enligt departementschefens förslag anförtros åt en styrelse på 12 ledamöter. Styrelsen skall inom sig utse ett arbetsutskott. Något behov av en särskild tillsynsmyndighet för instituten anser departementschefen icke föreligga.

Departementschefen har funnit, att vissa skäl kan anföras för att all journalistutbildning på längre sikt anordnas helt inom ramen för fristående institut. Den högre journalistutbildningen bör därför i viss mån få karaktär av försöksverksamhet.

Rektoraten vid instituten hade av kommittén föreslagits bli utformade som deltidsbefattningar med arvode om 12 000 kr. per år. Någon undervisningsskyldighet hade inte föreslagits ingå i rektors uppgifter. Enligt kommitténs förslag skulle en huvudlärare i lönegrad Ae 26 fungera som kursledare med 150 timmars undervisningsskyldighet, medan timarvoderade lärare skulle meddela sammanlagt över 1 000 timmars undervisning.

Från organisatorisk synpunkt finner departementschefen det föreslagna systemet icke fullt tillfredsställande. I stället förordas att vid vart och ett av journalistinstitutet inrättas en tjänst som rektor, tillika huvudlärare i teoretiska ämnen. Undervisningsskyldigheten bör bestämmas till 175 timmar. Departementschefen förordar, att rektorstjänsterna placeras i lönegrad Bp 1. Till vederbörande tjänst innehavare bör därjämte utgå särskild avlöningsförstärkning av 1 380 kr. för år.

Vid ifrågavarande institut bör vidare finnas en huvudlärare, som äger väl vitsordad journalistisk erfarenhet. En tjänst som lektor i praktiska ämnen med placering i lönegrad Ae 24 bör därför inrättas vid vart och ett av instituten.

Resterande undervisning — uppskattningsvis omkring 700 timmar vid vardera av instituten — i såväl teoretiska som praktiska ämnen bör enligt förslaget meddelas av timarvoderade lärare av olika slag. För sådan undervisning beräknar departementschefen medel med sammanlagt 52 500 kr. för vardera institutet. Kungl. Maj:t bör bemyndigas medge avvikelser från den förordade lärarorganisationen inom ramen för anvisade medel.

Under avlöningsanslaget beräknas vidare för varje institut medel till dels en kontorist i lönegrad Ae 9, dels ett kanslibiträde i lönegrad Ae 7. Kontoristen bör ombesörja bl. a. sekreterarbete och viss bokföring, medan kanslibiträdet bör

biträda vid bl. a. biblioteksarbetet. För vissa arvoden, extra personal, övertidsersättningar m. m. beräknar departementschefen medel om sammanlagt 14 000 kr. vid respektive institut.

För nästa budgetår beräknar departementschefen hela avlöningsanslaget för journalistinstitutet i Stockholm till 168 000 kr. samt hela avlöningsanslaget för journalistinstitutet i Göteborg till 166 000 kr.

För vart och ett av instituten beräknar departementschefen vidare ett omkostnadsanslag av 64 000 kr. varav 35 000 kr. som engångsanvisning.

I fråga om det studiesociala stödet till studerande vid journalistinstituten är departementschefen — med hänsyn till det pågående arbetet inom studiesociala utredningen — icke beredd att nu föreslå någon slutlig lösning. Tills vidare bör de studerande vid studentlinje erhålla studiesocialt stöd — stipendier och lån — enligt allmänna studiehjälpsreglementet på samma sätt som hittills varit fallet vid Journalistinstitutet i Stockholm. Studerande vid institutens akademikerlinje bör komma i åtnjutande av samma låneförmåner som studerande vid universiteten.

Utskottet

I likhet med departementschefen finner utskottet det påvisat, att behov föreligger av kvalificerad utbildning för journalistisk verksamhet. En sådan utbildning skulle också utgöra ett led i strävandena att bereda humanister möjligheter till nya utbildningsvägar. Det föreliggande förslaget om journalistutbildning på dels en studentlinje, dels en akademikerlinje vid institut i Stockholm och Göteborg synes på ett lämpligt sätt tillgodose det föreliggande utbildningsbehovet.

Utskottet vill uttala sin tillfredsställelse med de förändringar, som departementschefen förordat i förhållande till det ursprungliga kommittéförslaget. Den föreslagna ökningen av utbildningskapaciteten vid journalistinstitutet i Göteborg synes således vara väl motiverad med hänsyn till det föreliggande behovet av journalister. Härtill kommer att utvidgningen av intagningen synes kunna ske utan större merkostnader, eftersom den organisatoriska ramen för utbildningen knappast påverkas härav.

Den av departementschefen förordade större valfriheten rörande ämnen för de akademiska studierna vid den högre journalistutbildningen synes utskottet vara fördelaktig med hänsyn till de mångskiftande kunskapsområden, som beröres av den journalistiska verksamheten.

Genom att i enlighet med departementschefens förslag knyta två fast anställda lärare till varje institut vinnes större stadga i utbildningen än vad fallet skulle blivit, om i enlighet med det ursprungliga förslaget endast en lärare anställdes. Det är utskottets förhoppning, att det med den föreslagna lönesätt-

ningen skall visa sig möjligt att knyta väl kvalificerade lärare till instituten och att det därigenom redan från början skall bli möjligt att bedriva undervisningen på en kvalitativt hög nivå. Utskottet anser sig därför icke, innan erfarenhet vunnits i berörda avseende, böra förordna den i motionerna I: 612 och II: 743 avsedda översynen av lönesättningen för lektorstjänsterna.

Även förslaget rörande institutens ledning finner utskottet i huvudsak väl avvägt men vill ifrågasätta, om institutens styrelser bör bli av den föreslagna omfattningen. Det torde emellertid böra ankomma på Kungl. Maj:t att överväga, huruvida icke antalet ledamöter i styrelserna kunde nedbringas.

I motionerna I: 612 och II: 743 samt I: 613 har yrkats, att de studerande vid studentlinjerna vid journalistinstituten skulle erhålla studiesocialt stöd i enlighet med vad som förordats för de studerande vid institutens akademikerlinjer, dvs. enligt bestämmelserna för universitetsstuderande. Utskottet vill med anledning härav erinra om att departementschefens förslag rörande det studiesociala stödet står i överensstämmelse med vad som gäller för detta stöd i andra utbildnings-sammanhang. Med hänsyn härtill bör i nuvarande läge allmänna studiehjälps-reglementet vara tillämpligt för studerande på studentlinjen. Huruvida det skall bli möjligt att längre fram genomföra enhetliga regler för det studiesociala stödet för olika kategorier av studerande vid journalistinstituten, torde få bli beroende av resultatet av studiesociala utredningens arbete. I avvaktan härpå anser sig utskottet icke böra förordna någon avvikelse från nuvarande riktlinjer och avstyrker således bifall till de ifrågavarande motionsyrkandena.

Då utskottet i övrigt anser sig kunna godtaga de föreliggande kostnadsberäkningarna och utöver vad som anförts icke har något att erinra mot departementschefens uttalanden och förslag, hemställer utskottet,

I. att motionerna I: 612 och II: 743, i vad de avser de studiesociala låneförmånerna vid journalistinstituten, samt motionen I: 613 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

II. att motionerna I: 612 och II: 743, i vad de avser lönesättningen för lektorstjänsterna vid journalistinstituten, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

III. att riksdagen må

a) godkänna de av departementschefen förordade riktlinjerna för anordnande av dels högre journalistutbildning, dels journalistutbildning för personer med studentexamen eller motsvarande;

b) besluta, att i Stockholm skall den 1 juli 1962 inrättas en statlig läroanstalt för journalistutbildning, benämnd journalistinstitutet i Stockholm;

c) besluta, att i Göteborg skall den 1 juli 1962 inrättas en statlig läroanstalt för journalistutbildning, benämnd journalistinstitutet i Göteborg;

IV. att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, i överensstämmelse med vad departementschefen anfört, fastställa personalförteckning för journalistinstitutet i Stockholm, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1962/63;

b) godkänna följande avlöningsstat för journalistinstitutet i Stockholm, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1962/63:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	33 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:	
a. Avlöningar till vissa lärare m. m., <i>förslagsvis</i> ..	76 000
b. Avlöningar till annan icke-ordinarie personal ..	34 500
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	23 100
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	1 400
	<hr/>
	Summa kr. 168 000

c) till *Journalistinstitutet i Stockholm*: Avlöningar för budgetåret 1962/63 å driftbudgeten under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 168 000 kr;

d) till *Journalistinstitutet i Stockholm*: Omkostnader för budgetåret 1962/63 å driftbudgeten under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 64 000 kr.;

V. att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t, att, i överensstämmelse med vad departementschefen anfört, fastställa personalförteckning för journalistinstitutet i Göteborg, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1962/63;

b) godkänna följande avlöningsstat för journalistinstitutet i Göteborg, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1962/63:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	33 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:	
a. Avlöningar till vissa lärare m. m., <i>förslagsvis</i> ..	75 000
b. Avlöningar till annan icke-ordinarie personal ..	33 500
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	23 100
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	1 400
	<hr/>
	Summa kr. 166 000

c) till *Journalistinstitutet i Göteborg: Avlöningar* för budgetåret 1962/63 å driftbudgeten under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 166 000 kr.;

d) till *Journalistinstitutet i Göteborg: Omkostnader* å driftbudgeten för budgetåret 1962/63 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 64 000 kr.

Stockholm den 3 maj 1962

På statsutskottets vägnar:

ERNST V. STAXÅNG

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit
från första kammaren: herrar Boman, Einar Persson, fröken Andersson, herrar Birger Andersson, Axel Johannes Andersson, Bergman, Per Jacobsson, Rikard Svensson, Bengtson, fru Wallentheim, herrar Mårtensson, Birke, Bertil Petersson och Nils-Eric Gustafsson; samt

från andra kammaren: herrar Staxång, Petterson i Degerfors, Gustafsson i Stockholm, Svensson i Stenkyrka, Almgren, fröken Elmén, herrar Nilsson i Göingegården, Andreasson, Eliasson i Sundborn, fru Lewén-Eliasson, herrar Svensson i Ljungskile, Johansson i Norrköping, Gustafsson i Skellefteå, Kellgren och Fagerlund.

Reservation

av herrar *Boman, Axel Johannes Andersson, Per Jacobsson, Bengtson, Nils-Eric Gustafsson, Svensson* i Stenkyrka, fröken *Elmén*, herrar *Eliasson* i Sundborn, *Svensson* i Ljungskile och *Gustafsson* i Skellefteå, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka bifall till motionerna I: 612 och II: 743, i vad de avser de studiesociala låneförmånerna vid journalistinstitutet, samt motionen I: 613 och att därför utskottets hemställan under I. bort ha följande lydelse:

»I. att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 612 och II: 743, såvitt här är i fråga, samt motionen I: 613, besluta, att studerande vid de statliga journalistinstitutens båda linjer skall utan åtskillnad mellan linjerna komma i åtnjutande av samma studiesociala låneförmåner som de som gäller för studerande vid universitetet;»